

Zomerpauze: reflecteren op het Europese gesprek

René Smits

maandag 15 juli 2013, 10:38

update: maandag 15 juli 2013, 10:47

René Smits

De crisis draagt er niet aan bij om het gesprek tussen Europeanen te verbeteren. Integendeel, de crisis verergert de verschillen tussen volken en individuen. Teruggrijpen op dictatoriale tijden en het maken van ongepaste vergelijkingen, wat regelmatig voorkomt, zijn niet bevorderlijk voor een echt gesprek. Het wordt tijd ons taalgebruik te disciplineren en terug te keren naar een echt conversatie.

Meer over dit onderwerp

[Lees de column in het Engels: Summer break: reflecting on the European conversation](#)

René Smits

Toen ik onlangs het voorrecht had binnen een week [presentaties te geven op juridische congressen in Duitsland en Portugal](#), konden de scherpe kanten van het debat mij niet ontgaan. In Duitsland draait het gesprek om de rol als slachtoffer doordat men Europa's 'betaalmeester' is en ligt de nadruk op de juridische grenzen van de mogelijkheden om de crisis op Europees niveau aan te pakken.

De beperkingen die men in de Duitse grondwet leest beheersen het debat. In Portugal richt het gesprek zich op het Duitse aandringen op bezuiningsmaatregelen en op de methoden voor belastingontwijking door grote bedrijven die profiteren van Nederland als 'belastingparadijs'. Men benadrukt er de slechte situatie van de middenklasse, wier bestaan door brute bezuinigingen wordt ondergraven, en de daaruit voortvloeiende gevaren voor de democratie.

Toegegeven moet worden dat gepensioneerden die hun hele leven hebben gespaard voor een 'zekere' oude dag, hebben moeten toezien hoe hun contributies zijn afgepakt en hun pensioenen sterk verlaagd, terwijl de beloningen van bankiers onaangetast bleven.

Banken blijven financiële transacties verrichten die met het openbare belang strijdig lijken te zijn. Dat overheden hoge rentes in rekening worden gebracht door dezelfde banken die tegen bijna nul procent rente lenen bij de Europese Centrale Bank wordt niet begrepen: wil de ECB haar geloofwaardigheid behouden onder een publiek dat haar vooral ziet als onderdeel van de 'trojka' die economische ontberingen voorschrijft, dan zal de ECB de redenen voor het 'verbod op monetaire financiering' (het is centrale banken niet toegestaan geld te lenen aan overheden) veel beter moeten uitleggen.

Men ziet de arbeidsmarkt in de EU niet goed functioneren wanneer alleen de goed opgeleiden in Duitsland worden aangetrokken en de jonge werklozen die slecht opgeleid zijn thuis moeten blijven.

Tegelijkertijd lijkt het verhaal in Duitsland egocentrisch en legalistisch. Men hoeft geen politieke vriend van Angela Merkel zijn om te zien dat zij ten onrechte met Duitsland's verschrikkelijke dictator wordt vergeleken: ze heeft zelf onder tirannie geleefd en beschikt over voldoende democratische geloofwaardigheid.

Maar zij had een samenhangend verhaal over de Europese crisis krachtiger kunnen verspreiden en had veel invoelender kunnen zijn geweest telkens wanneer zij werd geconfronteerd met moeilijkheden in 'de periferie'. En

de politieke en juridische elite in Duitsland moet zich erop bezinnen of het wijs is steeds de nadruk te leggen op mogelijke financiële verliezen en van beperkt, legalistisch denken uit te gaan.

De grootste natie in Europa draagt door omvang en geschiedenis een belangrijke verantwoordelijkheid voor het algemeen welzijn van Europa, een verantwoordelijkheid die men Duitsland ook moet zien en horen uitdragen. In heel Europa zouden politici moeten terugkeren naar een politieke stijl die marketing en populisme achter zich laat; zij moeten zich herinneren dat politici geacht worden een dialoog aan te gaan met hun kiezers, die moeilijke dilemma's best kunnen begrijpen.

Afgelopen week leidde het voorstel van de Europese Commissie voor het tweede deel van een 'bancaire unie', één enkel afwikkelmechanisme voor banken, opnieuw tot ongeremde kritiek in Duitsland. Een vertegenwoordiger van de Duitse bankensector gebruikte de term '*Ermächtigungsgesetz*' (bleke vertalingen, zoals 'machtigingswet', doen geen recht aan de oorspronkelijke term, die het gebruik van macht impliceert en herinneringen oproept aan de nazitijd) voor de ontwerpverordening betreffende de afwikkeling van banken.

De voorgestelde wettekst zou de Commissie inderdaad de 'macht' geven op te treden als afwikkelingsautoriteit voor Europese banken. Er zijn uitstekende juridische redenen en sterke beleidsmatige argumenten voor deze optie, als Europa de '*banking union*' wil voltooien: de Commissie is onder het EU-recht als enige orgaan bevoegd deze rol op zich te nemen, die het bovendien eigenlijk al heeft uitgeoefend sinds het begin van de crisis bij de toepassing van de regels voor staatssteun aan het bankwezen.

Wachten op een verdragwijziging, die tot verdeeldheid zal leiden wegens kwesties zoals de gezamenlijke uitgifte van obligaties en de Britse wens tot repatriëring van bevoegdheden van Brussel naar Londen, is slecht beleid.

Komend van een vertegenwoordiger van Duitse banken die traditioneel tegenstander zijn van Europees toezicht en 'resolutie', vormt de vergelijking een partijdige en onwaardige aanval. Net zo onwaardig als spotprenten die Angela Merkel met nazi's in verband brengen.

Wij Europeanen moeten terugkeren naar een open discours waarin onze meningsverschillen zonder voorbehoud worden verwoord, maar ook met respect voor elkaars gevoeligheden. Een oprechte communicatie is nodig die verder gaat dan de politieke en technische details en die geldige gronden voor gemeenschappelijk handelen voortbrengt.

Hoewel de voormalige Griekse premier George Papandreou misschien niet de meest gekwalificeerde persoon is om oplossingen aan te reiken, biedt zijn recente bijdrage op een TED-conferentie in Glasgow stof tot nadenken over een Europese democratie.

De Engels gesproken film "*Night Train to Lisbon*", een Duits-Portugees samenwerkingsproject voor het filmen van een in het Duits geschreven roman over de geschiedenis van Portugal en levensvragen, kan ook inspireren. Indien de markten het toelaten, zouden Europa's politieke, zakelijke, sociale en academische leiders de feestdag van vandaag (*quatorze juillet* in Frankrijk) en de zomervakantie moeten gebruiken om na te denken over ons gezamenlijk gesprek.

Bron: <http://fd.nl/economie-politiek/columns/rene-smits/590945-1307/zomerpauze-reflecteren-op-het-europese-gesprek>